

NORGES HØYESTERETT

Den 10. november 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Høgetveit Berg og Thyness i

HR-2022-2196-U, (sak nr. 22-138437SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Per Danielsen)

mot

Staten v/Barne- og familiedepartementet (Regjeringsadvokaten
v/advokat Kristoffer Nerland)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens beslutning om å nekte anke fremmet i en sak om erstatning for personskade, jf. tvisteloven § 29-13 andre ledd. Det sentrale spørsmålet er om lagmannsrettens beslutning er tilfredsstillende begrunnet.
- (2) A ble født 30. mars 1980 i Hammerfest. Hennes mor, som er guyansk, var da 27 år gammel, og hadde kort tid i forveien flyttet til Norge. Saksdokumentene viser at det raskt oppsto bekymringer fra flere hold omkring mors livsførsel og omsorg for A og storesøsteren.
- (3) Erstatningskravene i saken gjelder to barnevernssaker i årene 1981 og 1986–1987. I begge sakene vedtok departementet etter klage at moren ikke skulle fratas omsorgen for A.
- (4) A er i dag varig ufør. Det er enighet mellom partene om at hun isolert sett er påført en skade som har medført et økonomisk tap.
- (5) Ved stevning 26. juni 2020 anla A søksmål mot staten v/Barne- og familiedepartementet med krav om fastsettelsesdom for erstatningsplikt for påført og fremtidig inntektstap samt menerstatning. A anførte at det ble utvist erstatningsbetingende uaktsomhet i forbindelse med vedtakene fra 1981 og 1986–1987.
- (6) Ved tilsvar 4. september 2021 påsto staten seg frifunnet, blant annet som følge av at kravet var foreldet.
- (7) Oslo tingrett avsa 22. desember 2021 dom med slik domsslutning:

«Staten v/Barne- og familiedepartementet frifinnes.»

- (8) Tingretten kom til at eventuelle krav fra 1981 var foreldet etter den absolutte fristen i foreldelsesloven § 9 nr. 2, og tok ikke stilling til vilkårene for erstatning. Videre kom retten til at vilkårene for erstatning var oppfylt for vedtakene i 1986/1987, men at kravene her var foreldet etter den relative fristen i foreldelsesloven § 9 nr. 1.
- (9) A anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt tingrettens saksbehandling, bevisbedømmelse og rettsanvendelse.
- (10) Lagmannsretten sendte varsel til partene om at den vurderte å nekte anken fremmet etter tvisteloven § 29-13 andre ledd. Partene innga prosesskriv der de ga uttrykk for sitt syn på spørsmålet om ankenektelse.
- (11) Borgarting lagmannsrett avsa 4. juli 2022 beslutning med slik slutning:
- «Anken nektes fremmet.»
- (12) A har anket beslutningen om ankenektelse til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, og det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens beslutning må oppheves.
- (13) Det er anført at det ikke var forsvarlig å avgjøre saken etter en skriftlig og forenklet behandling. Bevisbildet i saken krever muntlig behandling, og det knytter seg stor usikkerhet til tolkningen av foreldelsesloven § 9 nr. 2. Lagmannsrettens beslutning er dessuten ikke begrunnet så langt som hensynet til forsvarlig saksbehandling krever.
- (14) *Staten v/Barne- og familiedepartementet* har tatt til motmæle og anført at det ikke er feil ved lagmannsrettens vurdering om at anken klart ikke ville føre frem. Det var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling. Begrunnelsen er heller ikke mangelfull. Staten har lagt ned påstand om at anken forkastes.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd fjerde punktum. Dette omfatter blant annet om den begrunnelsen lagmannsretten har gitt, er tilstrekkelig til å vise at den har foretatt en reell overprøving, og om det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling, jf. for eksempel HR-2022-634-U avsnitt 14 med videre henvisning til Rt-2009-1118 avsnitt 61. Utvalget kan også prøve om lagmannsretten har bygget på en for lav terskel for å nekte anken fremmet, jf. Rt-2011-1291 avsnitt 19.
- (16) For at lagmannsrettens beslutning skal vise at det er foretatt en reell overprøving, må det blant annet fremgå av begrunnelsen at de feil som er påberopt i anken vedrørende tingrettens avgjørelse, er oppfattet, jf. HR-2022-634-U avsnitt 22.
- (17) I anken til lagmannsretten ble det anført at tingretten hadde anvendt både den absolutte 20-årsfristen i foreldelsesloven § 9 nr. 2 og den relative treårsfristen i § 9 nr. 1 uriktig. Lagmannsretten behandlet begge bestemmelsene, men avgjorde saken på grunnlag av den relative fristen i § 9 nr. 1.
- (18) Det er i anken til lagmannsretten blant annet gjort gjeldende at tingrettens dom bygger på en uriktig forståelse av kunnskapskravet i § 9 nr. 1. Det er anført at for personskader betyr kravet i praksis at en lege må ha konstatert skaden og varigheten av den, og at den ankende part først

ble diagnostisert av fastlege i år 2019. Videre ble det anført at A først fikk nødvendig kjennskap til skadens varige karakter da vedtaket om uføretrygd ble innvilget i 2021. Det ble også blant annet pekt på at hun har et sammensatt sykdomsbilde der diagnosen diabetes i begynnelsen utgjorde en stor del av grunnen til at hun ikke fungerte i arbeidslivet. Sammenhengen mellom omsorgssvikten i barndommen og de psykiske og fysiske plagene ble først klarlagt ved den sakkyndiges erklæring datert 6. oktober 2021.

- (19) Videre ble det anført at tingrettens vurdering av de subjektive unnskyldningsgrunnene er feil, idet A ikke hadde subjektive forutsetninger for å få klarlagt skadeomfanget eller gå til fristavbrytende skritt på et tidligere tidspunkt. Det vises til hvordan den tilsvarende problemstilling ble vurdert i LF-2017-44729, og til uttalelser i den sakkyndige erklæringen som underbygger dette.
- (20) Ingen av disse anførslene er uttrykkelig omtalt av lagmannsretten, verken under gjengivelsen av partenes anførsler – som begrenser seg til anførslene som fremkom i etterfølgende prosesskriv som svar på lagmannsrettens varsel om at den vurderte å nekte anken fremmet – eller i lagmannsrettens drøftelse.
- (21) Når dette ses i sammenheng med at problemstillingene knyttet til når A fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige, jf. foreldelsesloven § 9 nr. 1, er både rettslig og faktisk kompliserte, innebærer dette at lagmannsrettens begrunnelse ikke er tilstrekkelig til å vise at det var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling.
- (22) Da lagmannsretten i motsetning til tingretten ikke avgjorde noen del av saken på grunnlag av foreldelsesloven § 9 nr. 2, er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på den ankende parts anførsler knyttet til denne bestemmelsen. For det tilfellet at bestemmelsen skulle bli aktuell ved ny vurdering av lagmannsretten, bemerkes likevel at Høyesteretts ankeutvalg i HR-2022-1465-U opphevet en ankenektelse i en beslektet sak der lagmannsretten hadde tolket bestemmelsen slik lagmannsretten har gjort i saken her. Begrunnelsen for opphevelsen var at med den usikkerhet som knytter seg til bestemmelsen og sakens store velferdsmessig betydning for saksøkerne, var det ikke forsvarlig av lagmannsretten å nekte den anken fremmet.
- (23) Lagmannsrettens beslutning blir etter dette å oppheve.
- (24) A har krevd seg tilkjent 29 400 kroner i sakskostnader for Høyesterett og 76 200 kroner i sakskostnader for lagmannsretten, med tillegg av merverdiavgift for begge beløp. Etter tvisteloven § 20-8 tredje ledd må sakskostnadsavgjørelsen utsettes for så vidt gjelder kostnadene for lagmannsretten. Spørsmålet om sakskostnader for Høyesterett skal imidlertid avgjøres nå, jf. for eksempel Rt-2013-897 avsnitt 17. Ankeutvalget finner at kostnadene for Høyesterett passende kan settes til 20 000 kroner med tillegg av merverdiavgift, til sammen 25 000 kroner. I tillegg kommer ankegebyret for Høyesterett på 7 388 kroner.
- (25) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Barne- og familiedepartementet til A 32 388 – trettitotusentrehundreogåttiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)